

# Bilişim Teknolojisi Konut Tasarımını Nasıl Etkiliyor?

**Dr. Oğuzhan Özcan, MSÜ Mimarlık Fakültesi**  
e-posta: miozcan@topkapi.cc.itu.edu.tr

*Bilişim teknolojisi henüz tasarım yönteminde önemli bir devrim yaratmazken, acaba bir veri olarak bilişim teknolojisi konut tasarımında önemli bir değişikliğe neden oluyor mu? Günümüzün ev kavramı geleneksel ev kavramından çok farklı mı? Bu sayıda konunun mimari ve sosyal yönlerinin neler olduğunu okuyacaksınız.*

**Konut tasarımını etkileyen geleneksel veriler**

Geleneksel anlamda ev tasarımını etkileyen dört veri vardır:

• **Topoğrafya:** Tasarlanacak evin bulunduğu yerin topoğrafik durumu tasarımı doğrudan etkiler. Eğimli bir arazide tasarlanan bir konutla düz bir arazide tasarlanan bir konutun mekan planlaması ve formu birbirinden farklıdır; farklı olmalıdır.

• **İklim:** Konutun tasarlanacağı yerin iklimsel verileri tasarımı etkileyen diğer bir faktördür. Hakim rüzgar yönü, sıcaklık, yağış durumu konutun biçimlenmesinde karakteristik bazı özellikler katar. Bu nedenle örneğin birbirine çok yakın mesafede olmasına karşın Bodrum evleri düz, Marmaris evleri çatılı olarak yapılır. Çünkü Marmaris yılın önemli bir kısmında çok yağış alır ama Bodrum'da tam tersine yağış oranı daha azdır.

• **Çevre Verileri/Manzara Yönü:** Konut tasarımını etkileyen üçüncü faktör

konutun bulunduğu arsa üzerinde ya da çevresindeki durumdur. Örneğin bir deniz manzarası, yeşil doku mekanların yönlendirmesinde önemli bir yer tutar. Gene örneğin, tasarlanan konutun çevresinde bulunan başka konutların varlığı, özellikle yatak odalarının söz konusu yöne bakmasını önleyici bir nedendir.

• **Ergonomik veriler:** İnsan boyutlarına bağlı olarak konut içinde kullanılacak eşyaların boyutları ve onların kullanım alanları mekan boyutlarını belirler. Mekanların yanyana gelişini de etkileyen bu tür insan mekan ilişkisidir. Örneğin, mutfak ile yemek odasının yanyana gelmesi ve banyo ile yatak odasının yanyana gelmesini gerektiren nedenlerde olduğu gibi.

Yukarıda sıralanan bu dört geleneksel verinin önem sırası konutun yapılacağı yerin koşullarına göre değişir. Örneğin kuzeyde manzarası olan bir yere, yön kuzey diye tuvalet mekanı doğallıkla konulamaz. Bu örnekte konutun tasarımını

etkileyen birinci faktör manzara yönüdür.

**Tasarımı giderek daha çok etkileyen bir veri: Teknoloji**

Teknolojik veri, tasarımı her zaman etkilemiştir. Geleneksel anlamda tasarımı etkileyen dört veri vardır:

• **Isı/Aydınlatma denetimi:** Mekan içinde, kullanıcının terlemeden ya da üşümeden, uygun aydınlatma koşullarında psikolojik olarak daha rahat çalışması ya da dinlenmesi için teknolojiyen de yararlanılmaktadır. Havalanma gibi daha mekanik teknolojilerin yanında, güneş kolektörleri gibi daha elektronik teknolojiler konut tasarımında kullanılmaktadır. Geleceğin evlerinin mekanik ve elektronik donanımı, bir arabanın ya da uçağinkinden pek farklı olmayacağı rahatlıkla söylenebilir.

• **Güvenlik denetimi:** Bir konutun güvenliğini sağlayan değişik teknolojik donanımlar vardır. Konutun giriş çıkışlarının denetlenmesi için video kamera gibi elektronik aygıtların yanında, ısı, hareket, dokunma ve sese duyarlı bilgisayar kontrollü aygıtlar da kullanılmaktadır.

Ancak yukarıdaki bu iki veri mekan kurgusu açısından tasarımı değiştiren önemli veriler değildir. Mekanı asıl etkileyen diğer iki geleneksel veridir:

• **Yapım teknolojisi:** Eskinin taş, ahşap strüktürlerinin yerini daha hafif malzemeden yapılmış uzay-kafes ve çelik asma-germe strüktürlerin alması, özellikle mekanlarda açıklık geçilmesini ve mekan

formlarında daha özgür davranılmasını sağlamıştır.

• **Mekan içinde kullanılan elektronik aletler:** Hergün değişen ve çoğunlukla da küçülen elektronik aletler mekanların da ya daha küçülmesine ya da daha geniş görülmesine neden olmaktadır. Giderek küçülen bilgisayarlar, müzik aygıtları bunun en güzel örnekleridir.

Ancak konut tasarımını asıl etkileyen ve gelecekte daha da etkileyecek olan temizlik teknolojisidir. Elektronik titreşimle kirleri çözen temizlik eviyeleri ve temizlik kutuları, bugünün bulaşık makinelerini ve çamaşır makinelerini ortadan kaldıracaktır.

Giderek dondurulmuş gıdaların yaygınlaşmasıyla (ve ucuzlamasıyla) evde depolama gereksinimi de azalacak, marketlerden gerek duyuldukça dondurulmuş gıda alınması alışkanlığı sayesinde daha küçük boyutlu buzdolapları konut içinde yer alacaktır.

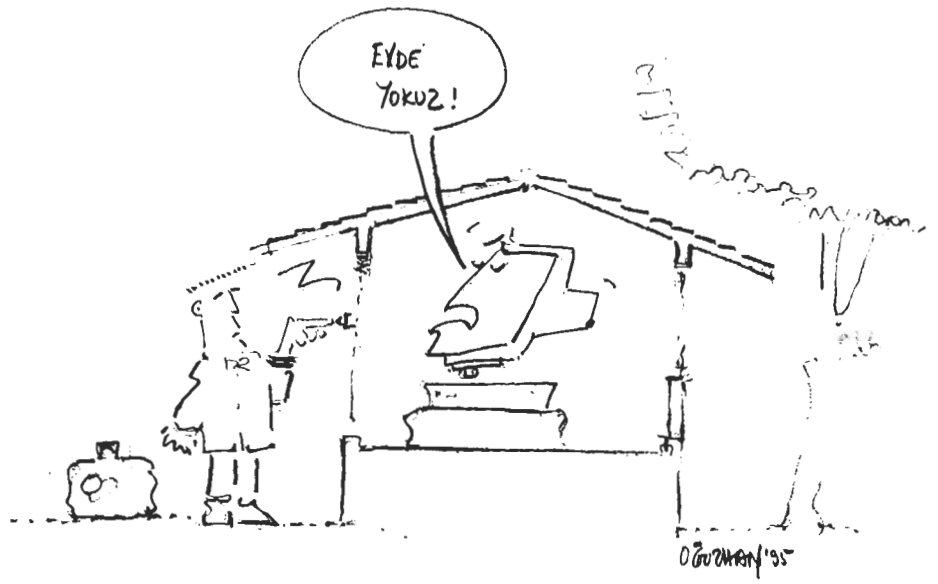
Yukarıdaki söz konusu gelişmeler, geleceğin evlerinde mutfak mekanlarının giderek küçüleceğini ve belki de yemek bölümünün bir parçası haline geleceğini haber vermektedir.

#### **Konut tasarımında veri olarak İletişim Teknolojisinin kullanılması**

İnsanoğlu ilk günden beri bilgilerini birbirine aktarma gereksinimi duymuş; daha ötesi gelecek kuşaklara bildiklerini aktarmak için bilginin kalıcı olmasını sağlayacak yöntemler aramıştır. Bu arayış, duvar resimleriyle başlayan süreçte yazının bulunmasıyla daha bir etkili hale gelmiş ve günümüzün iletişim tekniklerinin geliştirilmesine neden olmuştur.

Uzak mesafeden iletişim kurma gereksinimi, değişik araçlarının bulunuşunu da hızlandırmıştır. En basit anlamda yazılı bir bilginin iletilmesi belki de tekerleğin bulunuşunda diğer bir önemli faktördü. Atlı arabalardan jet motorlu uçaklara uzanan söz konusu araçların gelişimi geleneksel bilgi postalamaya hizmetlerine hız ve güvenlik getirmiştir.

Bilginin taşınmasındaki en ilginç buluş posta güvercinleridir. Bugün hala İngiltere'de mektup kutularına güvercin yuvası anlamına gelen 'pigeon hole' denilmesi söz konusu yöntemin tarih içinde ne ka-



dar önemli olduğunu bizlere anlatmaktadır.

Ancak insanların yerinden haberleşme konusunda günümüzün ileri teknolojilerinden daha önce basit bazı yöntemleri bulmaları insan zekasının inceliklerinin ne boyutta olduğunu kanıtlar.

Çağlar boyunca insanlar teknoloji den önce duman, ateş ve sesle haberleşme tekniklerini geliştirmişlerdir. Kuzey Amerika yerlilerinin dumanla haberleşmesi, Afrika yerlilerinin davulla haberleşmesi bunun en güzel kanıtıdır. Sesin ulaşmadığı noktalarda insan bedeninin hareketleri de bir tür haberleşme aracı olmuştur. Örneğin sağır için geliştirilen el hareketleri dili söz konusu haberleşme de etkin bir yeri vardır.

Ancak elektrik ve elektronik teknolojinin gelişmesi bizi bugünün alıştığımız ve çoğu kez sıradan bir teknik olarak gördüğümüz buluşları ortaya çıkarmıştır:

Bilgisayarla haberleşmeyi konuştuğumuz şu günlerde, alternatifinin tam olarak bulunması nedeniyle, tek etkili haberleşme aracı telefondur. Çağımızın bu en önemli buluşu iki yönlü iletişimi sağlayan ve hemen hiç kimsenin vaz geçemediği bir teknolojidir. 1970 yıllarda, bu teknikte faks kullanımını da sağlanarak, sayısal hale getirilen ses sinyalleri aracılığıyla yazılı ve görüntülü belgelerin de telefonda iletilmesi mümkün olmuş ve telefon giderek daha etkili bir iletişim aracı haline gelmiştir. Bugün cep telefonları sayesinde hemen yer yerden her yerle iletişim kurmamız, söz konusu teknolojinin ulaştığı son noktayı bize daha rahat anlatmaktadır.

Televizyonun bulunuşu görüntülü iletişimin en önemli devrimidir. Ancak bu teknik tek yönlü olduğu için tam bir iletişimin sağladığı söylenemez. İki yönlü iletişimi sağlayan I-TV (etkileşimli televizyon) tekniği üzerinde çalışmalar yapılmasına karşın henüz bu teknik tam olarak günlük yaşamımızda yer alamamıştır.

Günümüzün çok konuşulan bilgisayar ağları (INTERNET vb.) iletişimde yeni ufuklar açmaktadır. Borsacılar, köşe yazarları gibi bilgi üreten ya da bilgi toplayan meslek gurupları bugün artık ayrı bir büro mekanına gerek duymuyor. Çoğunlukla ve isteyerek bu tür işlerini evinden yapmayı tercih ediyorlar. Bir köşe yazarı artık evinden makalesini, yazılarının fotoğraflarını gazete matbaasına internet aracılığıyla rahatlıkla iletmekte, dergi provalarını evindeki bilgisayardan takip ederek anında hatalara müdahale edebilmektedir.

İşte yukarıda özetlenen söz konusunu iletişim teknolojisi konut tasarımına yeni bir veriyi daha eklemiş, evinden iş yapması gereken insan sayısını çoğaltan söz konusu nedenler, konut mekanlarının yeniden organizasyonu kavramını da gündeme getirmiştir.

Bugün çağdaş planlamada her evde bir çalışma odası ya da çalışma köşesinin düşünülmesi ve bu yenilenen ve eskisinden daha farklı bir boyutta olan mekanın diğer mekanlarla olan entegrasyonunun sağlanması kaçınılmaz hale gelmiştir.

Gelecek kuşak ev tasarımının bu yönden çok etkileneceği açıktır.